Todays daf sponsored by Comp-U-Plus the lowest price for Linksys/Cisco and electronics - www.compuplus.com
Lilui Nismas R' Pinchas Ben Eliezer Yaakov Reich A"H

מדבן עזאי נפקא דתניא* בן עזאי אומר אותו מה ת"ל לפי שנא' ◦לא תאחר לשלמו שומע אני אף מאחר נדרו בבל ירצה ת"ל אותו אותו בלא ירצה ואין מאחר נדרו בלא ירצה אלא בך חטא ולא באשתך חטא סד"א הואיל וא"ר יוחנן ואי תימא ר' אלעזר *אין אשתו של אדם מתה אא"כ מבקשין ממנו ממון ואין לו שנאמר ◦אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיך אימא בהאי עון דבל תאחר נמי אשתו מתה קמ"ל ת"ר ◦מוצא שפתיך זו מצות עשה תשמור זו מצות לא תעשה ועשית אזהרה לב"ד שיעשוך כאשר נדרת והנדר לה' אלהיך אלו חטאות ואשמות עולות ושלמים נדבה כמשמעו אשר דברת אלו קדשי בדק הבית בפיך *זו צדקה אמר מר מוצא שפתיך זו מצות עשה למה לי ◦מובאת שמה והבאתם שמה נפקא תשמור זו מצות לא תעשה למה לי מלא תאחר לשלמו נפקא ועשית אזהרה לב"ד שיעשוך למה לי מיקריב אותו נפקא דתניא* ◦יקריב אותו מלמד שכופין אותו יכול בעל כרחו ת"ל ◦לרצונו הא כיצד כופין אותו עד שיאמר רוצה אני חד דאמר ולא אפריש וחד אפריש ולא אקריב וצריכא דאי אשמעינן אמר ולא אפריש משום דלא קיימיה לדיבוריה אבל אפריש ולא אקריב אימא *כל היכא דאיתיה בי גזא דרחמנא איתיה צריכא ואי אשמעינן אפריש ולא אקריב דקא משהי ליה גביה אבל אמר ולא אפריש אימא דיבורא לא כלום הוא צריכא ומי מצית אמרת דאמר ולא אפריש והא נדבה כתיבא ותנן *איזהו נדר האומר הרי עלי עולה ואי זו היא נדבה האומר הרי זו עולה ומה בין נדר לנדבה נדר מת או נגנב חייב באחריותו נדבה מתה או נגנבה אינו חייב באחריותה אמר רבא משכחת לה כגון דאמר הרי עלי עולה על מנת שאיני חייב באחריותה בפיך זו צדקה אמר רבא וצדקה מיחייב עלה לאלתר מ"ט דהא קיימי עניים פשיטא מהו דתימא כיון דבענינא דקרבנות כתיבא עד דעברי עלה ג' רגלים כקרבנות קמ"ל התם הוא דתלינהו רחמנא ברגלים אבל הכא לא דהא שכיחי עניים אמר רבא *כיון שעבר עליו רגל אחד עובר בעשה מיתיבי *) העיד ר' יהושע ור' פפיס ◦על ולד שלמים שיקרב שלמים אמר ר' פפיס אני מעיד שהיתה לנו פרה של זבחי שלמים ואכלנוה בפסח ואכלנו ולדה שלמים בחג בשלמא בפסח לא אקרבוה אימור דמחוסר זמן הוה אלא ולדה בעצרת היכי משהו לה ועברי עליה בעשה אמר רב זביד משמיה דרבא *כגון

שהיה

אותו מה ת"ל · בתורת כהנים תני לה גבי פיגול לא ירצה המקריב אותו לא יחשב : מוצא שפתיך זו מצות עשה · דמשמעה הכי אמר קרא מוצא שפתיך קיים : תשמור זו מצות לא תעשה · שלא תאחר כדר' אבין א"ר אילעאי כל מקום שנאמר השמר פן ואל סו' (*מנחות דף לו:) : ועשית · על כרחך מכאן אזהרה לב"ד לכוף : לה' אלהיך · קרא יתירא הוא לדרשה לרבות דבר שבחובה : בפיך זו צדקה · קרא יתירא דריש : יקריב אותו אל פתח אהל מועד · יקריב אותו קרא יתירא הוא דהא כתיב ברישיה יקריבנו : חד דאמר · עלי ולא אפרשה : והא נדבה כתיבא · ובקרא דבל תאחר נמי רבינן ליה בגזירה שוה : מת או נגנב · אם הפרישו לאחר זמן : משכחת לה · דאמר ולא הפריש והויא נדבה : כגון דאמר הרי עלי עולה על מנת שכשאפרישנה לא אתחייב באחריותה : כיון דבענינא דקרבנות כתיבא · בבל תאחר : עובר בעשה · על הקרבן דכתיב ובאת שמה והבאתם : על ולד שלמים · שהפריש בהמה מעוברת או מעוברה לאחר הקדישה : מחוסר זמן · שמא לא עברו עליו שמונה ימים :

שהיה

מדבן עזאי נפקא · בסוף פ"ב דזבחים (דף כט.) פליג ר' אלעזר אבן עזאי ודריש דאותו בזבח הוא מדבר ואינו מדבר בכהן אבל רוצה לייתב כאן אליבא דבן עזאי וסלקא סוגיא מסיק התם כמו במתניתין וק"ק שהרי התם דוחק לייתב מילתא דאחרים אליבא דבן עזאי ובתמורה בסוף אלו קדשים (דף לג: ושם) גבי ר' יוסי היה אומר ג' דברים משום ג' זקנים משמע דבן עזאי דמוקי היקשא דמעשר לבכור מה בכור אינו נאכל אלא לפנים מן החומה אף מעשר אינו נאכל אלא לפנים מן החומה לית ליה דאחרים וקאמר ולרבנן דמפקי ליה למעמא אתגיילא בכור שאינו נפסל מתנה לתקריבה מנא להו ומיהו אין לחוש אם הש"ס הולך ומיישב בכל ענין :

אא"כ מבקשים ממנו ממון ואין לו · בסוף פרק שני חכמים (דף סב:) פי' בקונט' ממון של גזל אבל נראה דמיירי בנדר כדמוכח בפרק במה מדליקין (שבת דף לב: ושם) דתניא ר' נתן אומר בעון נדרים מתה אשתו של אדם שנאמר אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיך והא דדריש הכא בך חטא ולא באשתך חטא מיירי במשלם אח"כ אלא שעבר בבל תאחר : **זו** מצות עשה · דכתיב והיוצא מפיכם תעשו (במדבר לב) :

תשמור זו מצות לא תעשה · תימה הא אמרינן בפ' המוצא תפילין (עירובין דף צו. ושם) גבי הא דמוקים ושמרת את החקה הזאת (א) דמוקי ר"ע בפסח דלאפ"ה פסח זו מצות עשה משום דהשמר דעשה עשה וכן בפרק כהלי דומה (דף סא:) גבי הא דאמר ר"ל מפני מה לא נאמר אזהרה בעיטוי משום דלא אפשר דהוי ליכתוב ופריך ולכתוב השמר בעיטוי ומשני השמר דעשה עשה והאי נמי השמר דעשה הוא שישלם מה שנדר ועשה מוצא שפתיך וי"ל דתפלין לאחר שקיעת החמה דקאי אעשה דהנחת תפלין הוי עשה אבל תשמור דהכא קאי אלא תאחר דלעיל מינה שישמור שלא יאחר ולר' יוחנן דאמר בסוף הקומץ רבה (מנחות דף לו: ושם) גבי מניח תפלין לאחר שקיעת החמה דהשמר דעשה לאו הוא היינו דפסח ומילה מצות עשה ע"כ דלא כר"ע והכא דר"ל דיומא לא קיימי ומיהו לא יתכן כלל לאוקמיה דלא כר"ע דמשנה היא בפ"ק דכריתות (דף ג.) וסוגיא דשמעתא משמע בגמ' (דף ג:) דאתיא כר"ע דקתני אוב ולא קתני ידעוני (ג) וצריך לחלק בההיא דר' יוחנן דלא דמיא לשאר השמר דעשה :

בפיך זו צדקה · דכתיב יצא מפי צדקה (ישעיה מה) : **יקריב** אותו מלמד שכופין אותו · כל מצות עשה נמי כופין כדאמר בפרק *נערה שנתפתתה (כתובות דף מט: ושם) מכין אותו עד שתצא נפשו והא דאיצטריך קרא הכא משום דסלקא דעתא דהוא כופין כאן לפי שכתוב לרצונו ול"ת הא דתנן פרק האומר משקלי (ערכין דף כא.) חייבי חטאות ואשמות אין ממשכנין אותן חייבי עולות ושלמים ממשכנין אותן ה"ד אי מקמי דלאתא לידי בל תאחר אפי' עולות ושלמים נמי לא ואי דעבר בבל תאחר אפי' חטאות ואשמות נמי וי"ל דלשלם בשלא עבר עדיין אלא דהוין שהוא מתעצל להביא [ומוליא הגלאות חנם שלא נצרך כדי שלא ישאר בידו מה לקטם] והכי ממשכנין ואם אין מועלין כמה למשכנו אז כופין כדקאמר הכא ול"ת ולשונות מ"מ א] (לא) בעי למשכני טפי מחטאות ואשמות והא בפ"ק דזבחים (דף ו.) אמר דעולות נמי מכפרים אחייבי עשה וי"ל כיון דאמרינן בעלמא (יומא דף פו.) שלא עשה תשובה לא זז משם עד שמוחלין לו הרי בתשובה מתכפר ולא דמי לחטאות ואשמות :

חד דאמר ולא אפריש · נראה לי דמשני כך שהרי הקשה מעשה ומלא תעשה ומעשוי נראה בכל חד רואה ב' פסוקים והרי למה לי ומשני צריכי בכל חד תרי קראי דחד קרא אתא גלל אמר ולא אפריש וקרא השני אתא גלל אפריש ולא אקריב ופריך מי מצית אמרת דאמר ולא אפריש והא נדבה כתיבא ביה ותנן כו' פירושו כך נ"ל הילך מוקמת תעשה ולאו תעשה ועשוי אנדבה דקראי דאמר ולא אפריש הא אוקי ג' ענייני עשה ולא תעשה ועשית כולהו דקאי לנדבה כמו לנדר שהרי באותו קרא כתיב נדבה כדאמר לעיל נדבה כמשמעה ואיך אלו יהיו קאי אמר ולא אפריש לנדבה הא זה איפכא מזה שהרי אמר ולא אפריש אינו אומר הרי זו ולדרבה הוא כאומר הרי עלי (ג) כזה נדר שהרי אינו מפריש אז ונדבה פירושה היא דאמר הרי זו ומפריש באותה שעה כדתנן איזהו וכו' ומשני משכחת לה דאמר ולא אפריש דמשמע נדר משכחת לה תרתי אפי' בנדבה כגון דאמר הרי עלי עולה על מנת שלא אתחייב באחריותה כשאומר הרי עלי הוא כמו נדר ורוצה לעשות נדבה כשמבאר בו דין נדבה כאומר דאינו חפץ להתחייב באחריותה (ד) אלא דמשכחת לה דאמר ולא אפריש כמו האומר הרי עלי ועל כל זאת היא כנדבה שהרי רוצה שלא יתחייב באחריותה כנדבה : **איזהו** נדר · *משנה היא בפ"ק (משנה א') דקינין : **על** מנת שלא אתחייב באחריותה · לא דמי למתנה על מה שכתוב בתורה :

שהיה

כב א ב מיי' פי"ד מהל' מעשה הקרבנות הל' יג סמג לאוין שנה:
כג ג ד מיי' שם הל' יד סמג לאוין שנה:
כד ה מיי' שם הלכה ד ופ"א מהל' נדרים הל' ב סמג עשין קכג:
כה ו מיי' שם הלכה ו (ופ"א מהל' נדרים שם) סמג שם:
כו ז מיי' פ"ח מהלכות מתנות עניים הל' א טוש"ע יו"ד סי' רנז סעי' ג [רב אלפס כאן ובב"ק פ"ד דף כ.] :
כז ח מיי' פי"ד מהלכות מעשה הקרבנות הל' יג סמג עשין קפד:
כח ט מיי' פ"ד מהלכות תמורה הל' א סמג לאוין שמה :

רבינו חננאל

דתניא בן עזאי אומר כתיב אם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה וכתיב ביה המקריב אותו אותו בלא ירצה . כלומר זה הפיגול הוא בלא ירצה ודייק המקריב *) בכאן פירוש בלא ירצה . אבל בכל מקום המקריב שהוא הזובח הוא החייב ולא הזבח . ופרקינן לא תימא בך חטא ולא בקרבנך חטא . אלא אימא בך חטא ולא באשתך חטא . פי' בעון בל תאחר אין אשתו של אדם מתה . ת"ר מוצא שפתיך תשמור ועשית כו' אמר מר מוצא שפתיך תשמור זו מצות עשה למה לי והלא כבר אפיקנה מובאת שמה והבאתם שמה . תשמור זו מצות ל"ת כדקי"ל כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא בל"ת. למה לי הא בהדיא כתיב לא תאחר לשלמו. ועשית אזהרה לב"ד שיעשוך הא מיקריב אותו לרצונו נפקא . דתניא הא כיצד כופין אותו עד שיאמר רוצה אני. ופרקינן תרוא קרא כדאמר הרי עלי כך וכך ולא הפריש שכופין אותו להפריש ואחר שהפריש ולא הקריב שכופין אותו להקריב . והני תרתי למה לי . צריכא דאי אשמעינן אמר הרי עלי ולא הפריש שכופין אותו משום דלא קיימיה לדיבוריה כו' ומי מצית אמרת דאמר ולא הפריש והא נדבה כתיב ביה ותנן איזהו נדר האומר הרי עלי עולה וכו' ופריק רבא כגון דאמר הרי עלי עולה ע"מ שאיני חייב באחריותה . בפיך זו צדקה שנא' כי נשבעתי יצא מפי צדקה . אמר רבא וצדקה מיחייב עלה לאלתר דהא קיימי עניים אמר רבא כיון שעבר עליו רגל אחד עובר בעשה . מיתיבי אמר רב פפיס מעידני שהיתה לנו פרה של זבחי שלמים ואכלנוה בפסח ואכלנו ולדה שלמים בחג ואמרי' בשלמא בפסח לא אקריבוה איסור לא מלו לית תמניא יומי אלא בעצרת היכי משהו לה ועברי בעשה . ופריק רב זביד כגון שהיו הבעלים חולין בעצרת ופריק רב אשי פירוק אחר ומשום הוא . אמר רבא כיון שעבר עליו ג' רגלים בכל יום ויום עובר בבל תאחר . ואותבינן עליה מהא אחד בכור ואחד כל הקדשים כיון שעברה עליהן שנה בלא רגלים או רגלים בלא

[עירובין צו.] · זבחים כט. · זבחים כט: סנהדרין כב. · [מ"ה ס ז.] · דברים יב · יבמות קו. קדושין נ. ב"ב מח. ערכין כא. · [חולין קלט.] · מגילה ח. קינין פ"א מ"א חולין קלט. · [תמורה יח: עדיות פ"ז מ"ה תמורה יח.] · [תמורה שם] · [נ"ל הכתוב פי.] · [ועי' תוס' ב"ב מח. ד"ה יקריב]

תורה אור

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה תשמור כו' את החקה הזאת כצ"ל ותיבת בפסח נמחק ואלו דמוקי לה כר"ע : (ג) באו"ד וצריך לחלק כו' בתוס' פרק כ"ב וצ"ל ופי' כתוס' פרק כהלי חולין : (ג) ד"ה חד כו' הוא כאומר הרי עלי נדר כו' כצ"ל ותיבת כזה נמחק : (ד) באו"ד להתחייב באחריותה אלא דמשכחת לה :

גליון הש"ס תוס' ד"ה איזהו נדר . משנה היא . וכוונתו כזה עי' בב"ק דף סג ע"ב ד"ה מי קתני :
הגהות מהר"י לנדא א] בתוס' ד"ה יקריב וכו' ולשונות מ"מ בעי למשכני כצ"ל ועי' בתוס' מס' כריתות דף יב ע"א בד"ה לא לגמרי :

*) נראה דנ"ל דדייק המקריב לאשר פירוש בכאן בלא ירצה אבל בכל מקום וכו' .

Copyright (c) www.e-daf.com